

УДК 327

**С. М. Мельник
В. О. Корнієнко**

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуті функції, які політична культура виконує в суспільстві; її структурні елементи: політичний досвід, політична свідомість, політична поведінка. Виділені основні типи політичної культури та особливості їх прояву в Україні. Вказані чинники, що обумовлюють наявність проблем формування демократичної політичної культури в Україні.

Ключові слова:

Політична культура, регіоналізм, фрагментарність неорганічність.

Abstract

The article deals with the functions that political culture performs in society; its structural elements: political experience, political consciousness, political behavior. The main types of political culture and the peculiarities of their manifestation in Ukraine are highlighted. These factors determine the problems of the formation of a democratic political culture in Ukraine.

Keywords:

Political culture, regionalism, fragmentation, inorganic.

Вступ

Політична культура прямо або побічно впливає на поведінку людей та діяльність їх організацій, на сприйняття населенням явищ внутрішньої та міжнародної політики, на визнання особою свого місця в політичній сфері суспільного життя. Тому дуже важливо розглянути феномен політичної культури та особливості його прояву в житті українського суспільства.

Результати дослідження

Серед низки соціальних функцій, які політична культура виконує в кожному суспільстві, визначальними є такі як вираження і реалізація соціальних інтересів, виховна, нормативно-регулююча, інтегративна. Соціальні інтереси це усвідомлені потреби, а узагальненим вираженням всіх соціальних інтересів стає політичний інтерес в якому відображається ставлення особи до політичної влади в суспільстві. Оцінка діяльності влади зумовлює відповідну політичну поведінку як окремої особи так і соціальних спільностей.

Для здійснення впливу на владу вони об'єднуються в різного роду громадські організації, виходять на акції протесту проти дій влади. Виховна або функція політичної соціалізації сприяє залученню людини до політичної сфери, засвоєнню нею політичних знань, норм, цінностей. Відбувається це на основі того політичного досвіду, звичаїв, традицій, політичних цінностей і норм політичної поведінки які притаманні суспільству в цілому, а також тій чи іншій соціальній спільноті до якої належить особа. Завдяки нормативно-регулюючій функції політичної культури забезпечується певна згода у суспільстві, встановлюються погоджені взаємовідносини між представниками різних соціальних спільнот: професійних, етнічних, конфесійних. Такий стан взаємовідносин у суспільстві є запорукою стійкого та динамічного функціонування політичної системи.

Інтегративна функція забезпечує об'єднання індивідів і соціальних груп на базі певної системи політичних цінностей та ідеалів і таким чином формує стабілізуючу основу політичного життя [1].

Політична культура сучасного українського суспільства перебуває на етапі свого становлення та розвитку. Істотний вплив на цей процес роблять історичні та геополітичні чинники, а також радикальні перетворення, що відбуваються в суспільстві сьогодні. На вміст і рівень розвитку сучасної політичної культури українського суспільства значний вплив роблять наступні процеси:

- радикальні зміни основ економічного, соціально, політичного і духовного життя суспільства;

- зміна і ускладнення соціальної структури суспільства, поява в ній нових соціальних груп, зростання майнової нерівності, посилення вертикальної і горизонтальної мобільності;
- переоцінка на основі розширення інформації уроків минулого, сьогодення і перспектив майбутнього.

Класична класифікація типів політичної культури виведена американськими політологами Г. Алмондом і С. Вербою. Саме ця класифікація переважає у науковому середовищі. Вони виділяють три основні типи політичної культури:

Патріархальна політична культура зорієнтована на локальні цінності (цінності клану, племені, роду) і може виявлятися у формі місцевого патріотизму, поваги до сім'ї, сюди ж можна віднести явище корупції та появу політичної «клановості», що є актуальним і для України.

Підданський тип політичної культури (або культура підкорення) характеризується пасивним ставленням громадян до політичної системи. Особистість, маючи певні політичні знання та певні політичні орієнтації, не залучена до політичного життя суспільства.

Активістський тип політичної культури (політична культура участі) відрізняється орієнтованістю громадян на політику, активним залученням індивідів до політичного життя. Громадяни через вибори, групи інтересів, партії формулюють свої інтереси і завдають вплив на політичний процес [2].

Такі ідеальні типи політичної культури в чистому вигляді в жодній країні світу не зустрічаються [3, с. 145]. В реальному політичному житті відбувається поєднання цих типів, в результаті чого виникають ще три типи, але вже змішаних політичних культур: патріархально-підданська культура, піддансько-активістська та патріархально-активістська. Її зміст можна охарактеризувати в таких твердженнях: загалом позитивна оцінка діяльності уряду, високий рівень інтересу в діяльності уряду, почуття гордості за політичні інститути країни, бажання обговорювати питання політики, відкритий і лояльний прояв опозиційних настроїв, участь у політичних кампаніях, розвинуте почуття політичного обов'язку, віра в необхідність демократії для розвитку країни і т. ін.

Виходячи з розглянутих класифікацій українську політичну культуру скоріше за все можна віднести до підданського або до піддансько-патріархального типу політичної культури. Водночас, слід вказати на певну циклічність активності українського населення щодо участі в політичних подіях.

Висновки

Вищезазначені проблеми та негативні характеристики сучасної української політичної культури значною мірою обумовлені історичними чинниками, нерозвиненістю демократичних політичних інститутів, низькими темпами реформ, відсутністю фундаментальних загальноприйнятих політичних цінностей, а отже, і цілісної системи політичної соціалізації, яка їх відтворює і транслює широким верствам населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Нагорна Л. П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії Київ : Стиль, 2008. 278 с.
2. Бебик В.М. Політична культура сучасної молоді. Київ, 2016. 112 с.
3. Корнієнко В. О. Політичний ідеал як проблема вибору. *Людина і політика* : український соціально-гуманітарний журнал. 2001. № 2. С. 139–150.

Мельник Сергій Миколайович — студент групи ІКН-166, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: serhiimelnik8@gmail.com.

Корнієнко Валерій Олександрович — кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Mel'nyk Serhiy Mykolayovych — Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: serhiimelnik8@gmail.com.

Valeri Alexandrovich Kornienko - Candidate of Historical Sciences, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.